

Prop. 58 L

(2013–2014)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om fiskeretten i Tanavassdraget (Tanaloven)

*Tilråding fra Klima- og miljødepartementet 4. april 2014,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Klima- og miljødepartementet foreslår i denne proposisjonen en ny lov om fiskeretten i Tanavassdraget (Tanaloven). Den nye loven vil avløse og i stor grad videreføre lov 23. juni 1888 om Retten til Fiskeri i Tanavassdraget i Finnmarkens Amt (heretter kalt Tanaloven av 1888). Lovforslaget innebærer en videreføring av forslaget om endringer i finnmarksloven § 28 i Prop. 86 L (2011–2012) om endringer i lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v., lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold og lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke. Stortingets forutsetning om at Tanaloven videreføres som særlov følges, jf. Innst. 88 L (2012–2013) om endringer i lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v., lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold og lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke. Departementet foreslår følgende bestemmelser:

- En formålsbestemmelse i § 1 som fastslår at lovens formål er å sikre de særskilte rettigheter lokalbefolkningen har til fiske i Tanavassdraget på grunnlag av lov, alders tids bruk og lokal sedvane.
- En bestemmelse om stedlig virkeområde i § 2 som presiserer at loven gjelder for lakseførende deler av Tanavassdraget.
- En bestemmelse om forholdet til folkeretten i § 3, som sier at loven gjelder med de begrensninger som følger av ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater, og at loven skal anvendes i samsvar med folkerettens regler om urfolk og minoriteter og bestemmelser i overenskomster med Finland om fisket i Tanavassdraget.
- En bestemmelse om fiskeberettigete i § 4, som angir at kriteriene for å være fiskeberettiget er at vedkommende må avle minst 2000 kg høy i året eller tilsvarende mengde annet grovfôr på grunn som vedkommende eier eller leier på åremål, at vedkommende må bo på eller i nærheten av grunnen, og at grunnen må ligge mindre enn to kilometer fra elvebredden. Bestemmelsen angir også innholdet i fiskeretten.
- En bestemmelse om rett til stangfiske i § 5, som angir at den som bor i Tana eller Karasjok kommuner og visse andre grupper, har rett til å fiske med stang eller håndsnøre fra land og båt i de lakseførende delene av Tanavassdraget mot løsning av fiskekort til lav pris.
- Hjemmel i § 6 første ledd til å gi forskrift om adgang til stangfiske for andre enn de som er nevnt i §§ 4 og 5 og hjemmel til å gi forskrift om forvaltningen og utøvelsen av fisket i annet ledd. Tredje ledd angir at utarbeidelsen av forskrifter og forhandlinger med Finland om fisket i lakseførende deler av Tanavassdraget skal skje i samråd med Tanavassdragets fiskeforvaltning og Sametinget.

- En straffebestemmelse i § 7, som sier at den som forsettlig eller uaktsomt utøver uberettiget fiske eller som krenker en annens fiskerett etter §§ 4 eller 5, straffes med bøter.
- En bestemmelse om ikraftsetting og overgangsbestemmelser i § 8, som sier at loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer, og at forskrifter gitt med hjemmel i finnmarksloven § 28 annet ledd og Tanaloven av 1888 gjelder også etter at ny Tanalov har trådt i kraft.
- En bestemmelse i § 9 om endringer i andre lover.

2 Bakgrunnen for lovforslaget

2.1 Innledning

I lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (finnmarksloven) ble det slått fast at lokalbefolkningen i Tanavassdraget har særskilte rettigheter til fiske på grunnlag av lov, alders tids bruk og lokal sedvane (finnmarksloven § 28). Det er ikke gitt detaljbestemmelser om fiskeforvaltningen i vassdraget i finnmarksloven, men lagt opp til at det i etterkant kunne gis nærmere regler om forvaltningen og utøvelsen av fisket.

I juni 2008 oppnevnte Miljøverndepartementet et utvalg, Tanautvalget, som fikk i oppdrag å utarbeide forslag til oppfølging av finnmarkslovens bestemmelse om Tanavassdraget. Tanautvalget avla sin rapport i desember 2009. Utvalget utarbeidet utkast til forskrift om lokal forvaltning av fisk og fisket i Tanavassdraget. Utkastet er lagt til grunn for forskrift 4. februar 2011 nr. 119 om lokal forvaltning av fisk og fisket i Tanavassdraget, Finnmark (heretter kalt Tanaforskriften). Tanaforskriften opphevet forskrift 1. april 1911 nr. 2 om fiskerettens utøvelse i Tanavassdraget, Finnmark.

Tanautvalgets rapport omhandler også spørsmålet om endring av Tanaloven av 1888, som følge av overgang fra statlig til lokal forvaltning. Utvalget anbefalte å beholde Tanaloven av 1888, samtidig som det ble foreslått å lovfeste stangfiskeretten og fastslå allmennhetens adgang til fiske i et nytt ledd i finnmarksloven § 28. Utvalget begrunnet sitt forslag om å beholde Tanaloven av 1888 med at loven tradisjonelt har hatt stor betydning for de fiskeberettigete laksebreveierne i elvedalen og regulerer deres særlige fiskerett.

Utvalgets rapport var på alminnelig høring. Justis- og politidepartementet mente i den forbindelse at reglene i Tanaloven av 1888 av lovstrukturelle grunner burde samles i finnmarksloven

sammen med den nye foreslåtte bestemmelsen. Som et mindre aktuelt alternativ mente Justis- og politidepartementet at bestemmelsene om retten til fiske i Tanavassdraget kunne samles i Tanaloven. Justis- og politidepartementet viste også til følgende merknad fra Justiskomiteen i Innst. O. nr. 80 (2004–2005): «...i det videre arbeidet med å utvikle et lokalt rettighetsbasert forvaltningssystem vil en modernisering av bestemmelsene i lov 23. juni 1888 nr. 1 om Retten til Fiskeri i Tanavassdraget i Finnmarkens Amt stå sentralt... Den nærmere reguleringen av rettighetsforholdene må tas inn i finnmarksloven på et senere tidspunkt». *Sametinget* gikk i konsultasjoner med Miljøverndepartementet inn for en løsning med en samlet lovhjemmel for tradisjonelt fiske og stangfiske i finnmarksloven § 28. *Laksebreveiere i Tanavassdraget SA* mente det ikke var behov for å gå nye runder om Tanaloven, og at Tanautvalgets enstemmighet om lokal forvaltning bygger på et kompromiss der opprettholdelse av Tanaloven inngikk.

Spørsmålet om lovplassing av rettighetene til fisket i Tanavassdraget ble tatt opp i Prop. 86 L (2011–2012). Det fremgår av proposisjonen s. 52 annen spalte at Miljøverndepartementet mente at det ville være en fordel om alle bestemmelser knyttet til rettigheter til fisket i Tanavassdraget ble samlet i finnmarksloven. Departementet understreket at ingen opparbeidete rettigheter på bakgrunn av lov, alders tids bruk og lokal sedvane skulle endres på grunn av flyttingen av lovinnholdet til finnmarksloven. Departementet foreslo derfor i Prop. 86 L (2011–2012) at en bestemmelse som konkretiserte innholdet i fiskerettighetene i Tanavassdraget skulle tas inn i finnmarksloven § 28.

Stortinget gikk under sin behandling av Prop. L 86 (2011–2012) inn for at forslaget om endringer i finnmarksloven ble tatt ut, slik at Tanaloven videreføres som særlov. Komiteen hadde ikke materielle innvendinger til forslaget, men ba regjeringen komme tilbake med forslag til endringer i Tanaloven slik at endringene kunne ivaretas uten samordning i finnmarksloven, se Innst. 88 L (2012–2013) s. 3 første spalte. Departementet fremmer forslaget som en ny lov, da dette er mest hensiktsmessig av lovtekniske grunner, fremfor en total endring av Tanaloven av 1888.

2.2 Høringen

Forslag til ny Tanalov ble sendt på høring 5. juli 2013 med frist for uttalelse 15. oktober 2013 til følgende instanser:

Justis- og beredskapsdepartementet

Sametinget

Finnmarkseiendommen
Fylkesmannen i Finnmark
Lensmannen i Karasjok
Lensmannen i Tana
Miljødirektoratet
Reinbeitedistrikt 7/8
Reinbeitedistrikt 9
Reindrifftsforvaltningen
Samisk høyskole
Tanavassdragets fiskeforvaltning
Universitetet i Oslo, Juridisk fakultet
Universitetet i Tromsø, Juridisk fakultet
Universitetet i Tromsø, Samisk senter
Østfinnmark politidistrikt

Finnmark fylkeskommune

Karasjok kommune
Kautokeino kommune
Tana kommune

Algasvarre bygdelag
Alleknjarg bygdelag
Anárjogaleagi biras/Anarjokdalens velforening
Austertana bygdelag
Badje Deanu Siida
Bieskenjárga grendelag
Birkestrand bygdelag
Bivdi
Båteng og omegn bygdelag
Dalabogi guovlu
Deanučázádaga luossabivdosearvi DLBSTana
Fanasgietti Badjosiida
Gáldu
Goahtegearret
Holmesund og Gardak bygdelag
Holmfjell og Gulbojok bygdelag
Karasjok jeger- og fiskerforening
Laksebreveiere i Tanavassdraget SA
Lavonjarg vel
Masjok bygdelag
Njáhkajávri hytteforening
Norges Jeger- og Fiskerforbund
Norges Jeger- og Fiskerforbund Finnmark
Norges Skogeierforbund
Norske Lakseelver
Norske Reindriftssamers Landsforbund
Norske Samers Riksforbund
Polmak bygdelag
Rája Gilisearvi
Rustefjelbma og Boftsa bygdelag
Samenes Folkeforbund

Samenes Landsforbund
Sámi bivdo- ja meachástansearvi
Sandlia og omegn bygdelag
Seida og Luftjok bygdelag
Sirbmá gilisearvi/Sirma bygdelag
Skipagurra bygdelag
Tana bondelag
Tana bonde- og småbrukarlag
Tana bru vel
Tana Jeger- og Fiskerforening
Tana Næringsforening
Torhop og Tarmfjord bygdelag
Valjok Biras
Vestertana kapell og bygdelag
Vestre Skiippagurra bygdelag

Følgende høringsinstanser har avgitt realitetsuttalelse:

Sametinget
Tanavassdragets fiskeforvaltning
Tana kommune
Karasjok kommune
Laksebreveiere i Tanavassdraget SA
Norges Jeger- og Fiskerforbund
Norges Jeger- og Fiskerforbund Finnmark
Norges Skogeierforbund

Følgende høringsinstanser har gitt skriftlig tilbakemelding om at de ikke har merknader til forslaget:
Justis- og beredskapsdepartementet

Høringsbrevet ble også lagt ut på departementets nettside.

2.3 Generelle inntrykk fra høringen

Hovedinntrykket fra høringen er at det gjennomgående er bred tilslutning til lovforslaget. Høringsinstansene er delt når det gjelder enkelte bestemmelser. Dette gjelder først og fremst spørsmålet om det skal inntas en egen bestemmelse om forholdet til folkeretten. Det er også fremmet en del synspunkter på forslaget til hjemmel til å gi forskrift om andres adgang til fiske og merkna-dene til denne bestemmelsen. Noen av høringsinstansene har forslag til mindre endringer i enkeltbestemmelser. På grunnlag av høringsuttalelsene har departementet foretatt mindre justeringer i enkelte av de foreslåtte bestemmelsene. Dette fremgår av de generelle kommentarene til de enkelte bestemmelsene.

2.4 Konsultasjoner

Departementet og Sametinget hadde kontakt i forkant av at lovforslaget ble sendt på alminnelig høring. Dette resulterte i at Sametingets forslag til lovforslagets § 3 om forholdet til folkeretten ble synliggjort i høringen. Departementet har, i samsvarende med konsultasjonsavtalen mellom statlige myndigheter og Sametinget, holdt konsultasjon på administrativt nivå om lovforslaget med Sametinget 4. mars 2014. Konsultasjonen tok utgangspunkt i departementets utkast til proposisjon og interessenotat av 27. februar 2014 fra Sametinget. Det er ført protokoll fra konsultasjonsmøtet. Protokollen er godkjent av både Sametinget og Klima- og miljødepartementet. Konsultasjonene har ført til at ordlyden i bestemmelsen om forholdet til folkeretten i lovens § 3 korresponderer med finnmarksloven § 3, og presiseringer i merknadene til § 6 første ledd. Konsultasjonen anses av partene for å ha vært gode og konstruktive, og det er oppnådd enighet. Sametingsrådet har i sak SR 033/14 Láhka guolástanvuogiatvuoda birra Deanučázadagas (deanuláhka)/Lov om fiskeretten i Tanavassdraget (Tanaloven) gitt sitt samtykke til lovforslaget.

3 Generelt om lovforslaget

3.1 § 1 Lovens formål

3.1.1 Gjeldende rett

Tanaloven av 1888 har ingen formålsbestemmelse. I Tanaforskriften er det imidlertid inntatt en formålsbestemmelse som lyder:

«Formålet med denne forskriften er å etablere lokal forvaltning av fisk og fisket i Tanavassdraget, og å legge til rette for at forvaltningen av vassdraget sikrer fiskebestandene i Tana som naturgrunnlag for bosetting og for samisk kultur.

Forskriften skal ivareta de fiskeberettigedes særskilte rettigheter jf. § 3, lokalbefolkningens rett til stangfiske jf. § 4 og andres adgang til fiske jf. § 5.»

3.1.2 Høringsforslaget

I høringsforslaget foreslo departementet følgende formålsbestemmelse:

«Lovens formål er å sikre de særskilte rettigheter lokalbefolkningen har til fiske i Tanavassdraget på grunnlag av tidligere lov, alders tids bruk og lokal sedvane.»

3.1.3 Høringsmerknader

Sametinget slutter seg til forslaget til formålsbestemmelse, da det viderefører finnmarksloven § 28 om at retten til fiske følger av lov, alders tids bruk og lokal sedvane.

Norges Jeger- og Fiskerforbund mener at «andre» også bør nevnes i formålsparagrafen, fordi forslaget legger opp til at andre enn de med særskilte fiskerettigheter i vassdraget har adgang til fiske.

3.1.4 Departementets vurdering

Rettigheter til fisket i Tanavassdraget skiller seg fra rettighetsforholdene i øvrige vassdrag ved at lokalbefolkningen har særskilte rettigheter til fiske på grunnlag av lov, alders tids bruk og lokal sedvane. Dette er grunnen til at fiskeretten i Tanavassdraget er regulert ved en egen lov. Også formålet med ny Tanalov er å sikre disse særskilte rettighetene. Selv om lovutkastet gir hjemmel til å gi forskrift om andres adgang til stangfiske, er det ikke sikring av tilreisendes fiske som er ment å være formålet med loven. Departementet viser for øvrig til at hensynet til fritidsfiskere generelt er ivaretatt i lakse- og innlandsfisklovens formålsbestemmelse i § 1. Begrepet «tidligere» bør fjernes, da man ikke kan ha en rettighet i kraft av en lov som ikke lenger er gjeldende.

Departementet tilrår at bestemmelsen vedtas som følger:

«Lovens formål er å sikre de særskilte rettigheter lokalbefolkningen har til fiske i Tanavassdraget på grunnlag av lov, alders tids bruk og lokal sedvane.»

3.2 § 2 Stedlig virkeområde

3.2.1 Gjeldende rett

Tanaloven av 1888 har ingen egen bestemmelse om stedlig virkeområde. En viss angivelse av lovens stedlige virkeområde gis i § 1 første ledd første punktum, som lyder:

«Fiskeri i Tanaelven (dennes Grændse mod Sjøen regnet til en ret Linie fra Grønnesodden til Skuggemælen) og dens Bielve kan alene udøves af de i Elvedistriktet fast bosiddende Mænd eller kvinder, som bruger egen eller paa Aaremaal leiet Jord i Distriktet.»

Bestemmelsen gjelder uttrykkelig «i Tanaelven» og i «dens Bielve». Bestemmelsen angir også Tanaelvens grense mot sjøen.

Tanaforskriften § 1 angir forskriftens stedlige virkeområde. Bestemmelsen lyder som følger:

«Denne forskriften gjelder lakseførende deler av Tanavassdraget i Norge.»

3.2.2 Høringsforslaget

I høringsforslaget foreslo departementet følgende bestemmelse om stedlig virkeområde:

«Loven gjelder lakseførende deler av Tanavassdraget i Norge.»

Forslaget presiserer at det kun er de lakseførende deler av Tanavassdraget som omfattes av loven. I høringen ble det presisert at Tanaforskriften bruker den samme formuleringen i sin virkeområdebeskrivelse.

Forslaget innebærer at den lovfestede grensen mellom Tanavassdraget og sjøen i Tanaloven av 1888 § 1 ikke føres videre i ny Tanalov. Myndigheten til å fastsette grensen mellom elv og sjø ligger etter lakse- og innlandsfiskloven § 31 hos departementet, men er delegert til kommunene.

3.2.3 Høringsmerknader

Sametinget uttaler at det forstår forslaget som en lovfesting og oppfølging av det som det er oppnådd enighet om og som er fastsatt i Tanaforskriften. Det er ellers ikke kommet synspunkter fra høringsinstansene på den foreslåtte bestemmelsen.

3.2.4 Departementets vurdering

Departementet mener presiseringen «i Norge» ikke er nødvendig, og tilrår at bestemmelsen vedtas som følger:

«Loven gjelder for lakseførende deler av Tanavassdraget.»

3.3 § 3 Forholdet til folkeretten

3.3.1 Gjeldende rett

Departementet viser til at folkerettslige avtaler om urfolk og minoriteter som Norge har ratifisert vil kunne være relevante rettskildedefaktorer ved anvendelsen av Tanaloven. Om forholdet til folke-

retten generelt viser departementet til redegjørelsen i Ot.prp. nr. 53 (2002–2003) om lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (finnmarksloven) pkt. 5 og i Innst. O. nr. 80. (2004–2005) Innstilling fra justiskomiteen om lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke pkt. 7.4.3.

3.3.2 Høringsforslaget

Før høringen foreslo Sametinget for departementet å vurdere om det bør tas inn en egen bestemmelse om forholdet til folkeretten som korresponderer med finnmarksloven § 3. Sametinget foreslo at en slik bestemmelse i så fall kunne lyde som følger:

«§ 3 Forholdet til folkeretten

Loven gjelder med de begrensninger som følger av ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater. Loven skal anvendes i samsvar med folkerettens regler om urfolk og minoriteter og bestemmelser i overenskomster med Finland om fisket i grensevassdraget.»

Sametinget mente dette kunne være en god oppfølging av Stortingets forutsetning om at det materielle innholdet i forslaget til endringer av finnmarksloven som lå i Prop. 86 L (2011–2012) blir ivare tatt i ny Tanalov. Det ble ikke tatt stilling til dette forslaget i høringsutkastet, men det ble uttalt i høringsbrevet at departementet likevel ønsket høringsinstansenes synspunkter på dette spørsmålet.

3.3.3 Høringsmerknader

Tana kommune og *Karasjok kommune* støtter forslaget om å ta inn en egen bestemmelse om forholdet til folkeretten. *Sametinget* mener det bør være en ny § 3 i loven om forholdet til folkeretten med tilsvarende ordlyd og merknad som i finnmarksloven § 3. Tanaloven er som finnmarksloven i hovedsak en rettighetslov. Lovforslaget viderefører bestemmelsene om fiskeberettigete i Tanaloven av 1888, men lovfester også for første gang retten til stangfiske for de som bor i elvedalen. Slik det fremgår av departementets høringsbrev vil en slik bestemmelse medføre at en viderefører det materielle innholdet i forslaget til endringer som lå i Prop. 86 L (2011–2012), slik Stortinget la til grunn i sin behandling (Innst. 88 L (2012–2013)). Den folkerettslige beskyttelsen i Tanaloven

vil da være på linje med det som følger av finnmarksloven, og en vil unngå uklarhet om ILO-konvensjon nr. 169 sin selvstendige rettslige betydning i en gitt situasjon.

Tanavassdragets fiskeforvaltning er skeptisk til en særbestemmelse om forholdet til folkeretten. Det kan skape vanskeligheter om man skal legge inn bestemmelser av denne karakter som senere kan bli brukt som grunnlag for å differensiere mellom ulike grupper som i utgangspunktet har like rettigheter.

Norges Jeger- og Fiskerforbund og *Norges Jeger- og Fiskerforbund Finnmark* støtter ikke forslaget om å ta inn en bestemmelse om forholdet til folkeretten. *Norges Jeger- og Fiskerforbund* mener at lovforslaget i svært sterk grad ivaretar hensynet til å opprettholde lokale tradisjoner knyttet til laksefisket i vassdraget. *Norges Skogeierforbund* kan ikke se at det skulle være behov for å ta inn en egen bestemmelse om forholdet til folkeretten, og støtter ikke forslaget om å ta inn en slik bestemmelse i loven.

3.3.4 Departementets vurdering

Departementet viser til et samlet ønske fra Sameetinget, Tana kommune og Karasjok kommune om en egen bestemmelse om forholdet til folkeretten i ny Tanalov, og foreslår at det tas inn en bestemmelse om forholdet til folkeretten.

Departementet tilrår at følgende bestemmelse vedtas:

«Loven gjelder med de begrensninger som følger av ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater. Loven skal anvendes i samsvar med folkerettens regler om urfolk og minoriteter og bestemmelser i overenskomster med Finland om fisket i Tanavassdraget.»

3.4 § 4 Fiskeberettigete

3.4.1 Gjeldende rett

Begrepet «fiskeberettigete» anvendes som betegnelse på de som har laksebrev og dermed rett til å fiske med alle tillatte typer redskap. Hvem som er fiskeberettiget følger av Tanaloven av 1888 § 1 første ledd, som lyder:

«Fiskeri i Tanaelven (dennes Grændse mod Sjøen regnet til en ret Linie fra Grønnesodden til Skuggemælen) og dens Bielve kan alene udøves af de i Elvedistriktet fast bosiddende

Mænd eller kvinder, som bruger egen eller paa Aaremaal leiet Jord i Distriktet. Fiskeretten tilkommer dog kun et Medlem af hver Husstand, nemlig Husbonden eller den, til hvem han begjærer Retten overdraget. De nærmere Bestemmelser angaaende Maaden og Betingelserne for Fiskerirettens Udøvelse fastsættes af Kongen eller den, han dertil bemyndiger.»

Fiskerettighetene i Tanavassdraget har i stor grad blitt konkretisert gjennom praksis, Tanaloven av 1888, forskrift 1. april 1911 nr. 2 om fiskerettens utøvelse i Tanavassdraget, Finnmark, og senere Tanaforskriften. Ordlyden i bestemmelsen gir derfor ikke tilstrekkelig informasjon om hvem som har fiskerett. Tanaforskriften § 3 konkretiserer imidlertid fiskeretten. Det uttales i kongelig resolusjon 4. februar 2011 om forslag til forskrift om lokal forvaltning av fisk og fisket i Tanavassdraget at bestemmelsen er en kodifisering av den praksis som har vært i vassdraget, at bestemmelsen gjengir rettighetene som er nedfelt i Tanaloven av 1888 og §§ 2 og 4 i forskrift 1. april 1911 nr. 2 om fiskerettens utøvelse i Tanavassdraget, Finnmark, men at det er foretatt justeringer for å bringe bestemmelsen i samsvar med dagens praksis. Tanaforskriftens § 3 første ledd lyder:

«Fiskeberettiget etter lov 23. juni 1888 nr. 1 om retten til fiskeri i Tanavassdraget er personer som avler minst 2000 kg høy i året eller en tilsvarende mengde grovfôr av annet slag på grunn som vedkommende eier eller leier på åremål, når grunnen ligger mindre enn to kilometer fra bredden av Tana eller sideelvene og vedkommende bor på eller nær grunnen. Fiskeretten omfatter alle fiskeslag og de til enhver tid tillatte fiskeredskaper.»

3.4.2 Høringsforslaget

Høringsutkastet til § 3 første ledd om fiskeberettigete bygger på ordlyden i Tanaloven av 1888 og er i samsvar med Tanaforskriften. Ordlyden i det opprinnelige lovforslaget i Prop. 86 L (2011–2012) var beholdt i høringsforslaget.

Høringsforslaget var som følger:

«Den som avler minst 2000 kg høy i året eller tilsvarende mengde annet grovfôr på grunn som vedkommende eier eller leier på åremål og bor på eller i nærheten av, og som ligger mindre enn to kilometer fra elvebredden, har rett til å fiske etter alle fiskeslag og med alle til-

latte fiskeredskaper i de lakseførende delene av Tanavassdraget. Fiskeretten ligger til ett medlem av husstanden. Dersom flere personer driver fiskeberettiget jordbruk i fellesskap på samme grunn, har bare én av dem rett til garnfiske.»

3.4.3 Høringsmerknader

Laksebreveiere i Tanavassdraget SA påpeker at det ikke er presisert i høringsforslaget at også de som bor langs sideelvene til Tanaelven er fiskeberettiget.

Sametinget uttaler at det forstår forslaget som en lovfesting og oppfølging av det som det er oppnådd enighet om og fastsatt i Tanaforskriften.

3.4.4 Departementets vurdering

Departementet presiserer at uttrykket «elvbredden» også omfatter sideelvene, og mener følgelig at det ikke er nødvendig at sideelvene nevnes særskilt i bestemmelsen.

Departementet tilrår at bestemmelsen vedtas som foreslått i høringen:

«Den som avler minst 2000 kg høy i året eller tilsvarende mengde annet grovfôr på grunn som vedkommende eier eller leier på åremål og bor på eller i nærheten av, og som ligger mindre enn to kilometer fra elvbredden, har rett til å fiske etter alle fiskeslag og med alle tillatte fiskeredskaper i de lakseførende delene av Tanavassdraget.

Fiskeretten etter første ledd ligger til ett medlem av husstanden. Dersom flere personer driver fiskeberettiget jordbruk i fellesskap på samme grunn, har bare én av dem rett til garnfiske.»

3.5 § 5 Rett til stangfiske

3.5.1 Gjeldende rett

Tanaloven av 1888 har ingen bestemmelse om lokalbefolkningens rett til stangfiske. Lokalbefolkningens rett til stangfiske følger imidlertid av lokal sedvanerett, og er forskriftfestet i Tanaforskriften § 4, som lyder:

«Rett til stangfiske, jf. § 9, har personer som bor i Tana eller Karasjok kommuner. Samme rett har personer som bor langs lakseførende

sideelver til Tana i Kautokeino kommune. Reindriftsutøvere som ikke bor i disse områdene har rett til stangfiske når de driver reindrift i elvedistriktet.»

3.5.2 Høringsforslaget

I høringsutkastet § 4 foreslo departementet å lovfeste at den delen av elvedalens befolkning som ikke er fiskeberettiget (med garnfiskerett) etter høringsutkastet § 3, har rett til å fiske med stang og håndsnøre i vassdraget. Lovfesting av retten til stangfiske er en innarbeiding av lokal sedvanerett, og ble foreslått av et enstemmig Tanautvalg i 2009. Det har vært langvarig praksis for at retten til stangfiske har omfattet hele befolkningen innen dagens kommunegrenser for Tana og Karasjok kommuner og de som bor langs sideelvene til Tana i Kautokeino kommune. Dette er samme personkrets som etter tidligere praksis har hatt rett til fiskekort til lav pris, noe de fortsatt har rett til. Reindriftsutøvere som ikke er fast bosatt i de nevnte områdene vil etter høringsforslaget § 4 annet punktum ha samme rett som lokalbefolkningen når de driver reindrift i elvedistriktet. Ordlyden i det opprinnelige lovforslaget i Prop. 86 L (2011–2012) var beholdt i høringsforslaget.

Høringsforslaget var som følger:

«Den som bor i elvedalen til Tanavassdraget, har rett til å fiske med stang og håndsnøre fra land og båt i de lakseførende delene av vassdraget mot løsning av fiskekort til lav pris. Det samme har reindriftsutøvere når de driver reindrift langs de lakseførende delene av Tanavassdraget. Fiske må ikke skje til fortrengsel for de fiskeberettigete etter § 3.»

3.5.3 Høringsmerknader

Laksebreveiere i Tanavassdraget SA mener bestemmelsen i høringsforslaget vil gi stangfiskerett til personer som ikke bor innenfor de grenser som beskrives i Tanaforskriften § 4 om rett til stangfiske, og at den foreslåtte bestemmelsen derfor utvider kretsen av de som har stangfiskerett i forhold til forskriften.

Tana kommune mener at det er svært viktig at lokalbefolkningens rett til stangfiske lovfestes, slik det foreslås i høringsutkastet § 4.

Sametinget uttaler at det forstår forslaget som en lovfesting og oppfølging av det som det er oppnådd enighet om og fastsatt i Tanaforskriften.

3.5.4 Departementets vurdering

Departementet presiserer at det i høringsutkastet ikke var meningen å endre det materielle innholdet i stangfiskeretten. Dersom forslaget kan oppfattes slik at den nye bestemmelsen utvider kretsen av de som har stangfiskerett i forhold til Tanaforskriften, mener departementet at det er grunn til å justere utkastet slik at bestemmelsen er i samsvar med forskriften.

Departementet tilrår at bestemmelsen vedtas som følger:

«Den som bor i Tana eller Karasjok kommuner har rett til å fiske med stang eller håndsnøre fra land og båt i de lakseførende delene av Tanavassdraget mot løsning av fiskekort til lav pris. Det samme gjelder for personer som bor langs lakseførende sideelver til Tana i Kautokeino kommune. Reindriftsutøvere som ikke bor i disse områdene har rett til stangfiske når de driver reindrift i elvedistriktet.

Fiskerett etter første ledd må ikke utøves til fortrengsel for de fiskeberettigete etter § 4.»

3.6 § 6 Forskrifter og forhandlinger

3.6.1 Gjeldende rett

Tanaloven av 1888 § 1 annet ledd gir hjemmel til å gi forskrifter om adgang til fiske i Tanavassdraget for andre enn lokalbefolkningen. Bestemmelsen lyder:

«Foranstaaende Bestemmelse er ikke til Hinder for, at Fogden efter Kongens nærmere Bestemmelse kan meddele andre end de Fiskeriberettigede Tilladelse til i Tanavasdraget at drive Stangfiske efter Lax og Sjørret.»

Det er gitt en bestemmelse om andres adgang til fiske i Tanaforskriften § 5, som lyder:

«Personer som ikke har rett til stangfiske jf. § 4, har adgang til stangfiske mot løsning av fiskekort og innenfor de begrensningene som følger av kapittel 3.»

Tanaforskriften § 5 slår fast at andre enn de som er fiskeberettiget etter forskriften § 3 eller har rett til stangfiske etter forskriften § 4, har en *adgang*, ikke en rett, til fiske i vassdraget mot løsning av fiskekort. Adgangen omfatter ikke rett til fiskekort til lav pris, i motsetning til de som har rett til stangfiske etter Tanaforskriften § 4, jf. forskriften

§ 9 annet ledd og kongelig resolusjon 4. februar 2011 om forslag til forskrift om lokal forvaltning av fisk og fisket i Tanavassdraget s. 14. En innskrenkning i fiskekortsalget skal først gjøres gjeldende for tilreisendes fiske, jf. kongelig resolusjon 4. februar 2011 s. 14.

Tanaloven av 1888 har ingen tilsvarende generell forskriftshjemmel som foreslått i høringsutkastet § 5 annet ledd, og heller ingen bestemmelse om forhandlinger. Finnmarksloven § 28 annet og tredje ledd er imidlertid bestemmelser tilsvarende høringsutkastet § 5 annet ledd om forskrifter og forhandlinger. Departementet viser til at Tanaforskriften er gitt med hjemmel blant annet i finnmarksloven § 28 annet ledd. Finnmarksloven § 28 annet og tredje ledd lyder:

«Kongen kan ved forskrift gi nærmere regler om forvaltningen og utøvelsen av fisket. Forskriften skal legge til rette for en lokal, rettighetsbasert forvaltning av fiskeressursene i samsvar med overenskomster med Finland om fisket i Tana- og Neidenvassdragene.

Utarbeidelsen av forskrifter og forhandlinger med Finland om fisket i Tana- og Neidenvassdragene skal skje i samråd med Sametinget, berørte kommuner og dem som har særskilte rettigheter til fisket i disse vassdragene.»

I Tanaforskriften er det også inntatt en bestemmelse om forhandlinger i § 13, som lyder:

«Ved forhandlinger mellom den norske og den finske stat om avtale om fiske i Tanavassdragets skal Tanavassdragets fiskeforvaltning utpeke to representanter til den norske forhandlingsdelegasjonen en fra de fiskeberettigede etter § 3 og en person med stangfiskerett etter § 4.

Ved regionale forhandlinger med Finland om fiskeregler og fiskekortpriser for tilreisende fiskere skal Tanavassdragets fiskeforvaltning utpeke to representanter til den norske forhandlingsdelegasjonen etter de samme prinsipper som nevnt i første ledd.»

3.6.2 Høringsforslaget

Høringsforslaget var som følger:

«Departementet kan gi forskrift om andres adgang til stangfiske.

Departementet kan også gi nærmere regler om forvaltningen og utøvelsen av alt fiske. Forskriften skal legge til rette for en lokal, rettighets-

hetsbasert forvaltning av fiskeressursene i samsvar med overenskomster med Finland om fisket. Fisket skal være økologisk bærekraftig og sikre naturgrunnlaget for lokalbefolkningen, samisk bosetting og kultur.

Utarbeidelsen av forskrifter og forhandlinger med Finland om fisket i lakseførende deler av Tanavassdraget skal skje i samråd med Tanavassdragets fiskeforvaltning og Sametinget.»

Forskriftshjemmelen i høringsforslaget første ledd om andres adgang til stangfiske er en videreføring av Tanaloven av 1888 § 1 annet ledd. Forskriftshjemmelen i høringsforslaget § 5 annet ledd følger fra før av finnmarksloven § 28 annet ledd. Høringsutkastet § 5 tredje ledd ble videreført fra finnmarksloven § 28 tredje ledd, men med den endring at «berørte kommuner» og «de som har særskilte rettigheter til fisket i disse vassdragene» ble tatt ut. Begrunnelsen for dette var at kommunene oppnevner fire medlemmer, og de fiskeberettigete velger fem av medlemmene i Tanavassdragets fiskeforvaltning.

Forslaget innebærer at bestemmelsene om Tana i finnmarksloven § 28 annet og tredje ledd flyttes til ny Tanalov, og at finnmarksloven § 28 annet og tredje ledd dermed kun gjelder for Neidenvassdraget. I tillegg foreslås det i høringsutkastet å ta inn en ny § 28a i finnmarksloven, hvor det sies at «For fiskerettigheter i Tanavassdraget gjelder Tanaloven.» Se nærmere om dette i denne proposisjonens punkt 4 om endringer i andre lover.

Myndigheten til å gi forskrift ble foreslått lagt til departementet, da ansvaret for lakse- og innlandsfisket ligger under Klima- og miljødepartementet.

3.6.3 Høringsmerknader

Laksebreveiere i Tanavassdraget SA ser ikke nødvendigheten av å ha en egen forskriftshjemmel i Tanaloven for andres adgang til stangfiske, og viser til Tanaforskriften § 5 hvor andres adgang til stangfiske er forskriftsfestet. *Laksebreveiere i Tanavassdraget SA* foreslår at utarbeidelsen av forskrifter og forhandlinger med Finland om fiske skal skje i samråd med Tanavassdragets fiskeforvaltning, de fiskeberettigete og Tana og Karasjok kommuner.

Norges Jeger- og Fiskerforbund støtter forslaget om å videreføre en hjemmel til å gi forskrift om andres adgang til stangfiske. Denne adgangen kan ikke ekskluderes over tid, som beskrevet i

høringsbrevet. Det er ikke vanlig at det fremgår av lovverket at andre enn fiskerettshavere har denne typen adgang, men i dette tilfellet mener Norges Jeger- og Fiskerforbund at det vil være riktig.

Norges Jeger- og Fiskerforbund Finnmark støtter forslaget om å videreføre en hjemmel til å gi forskrift om andres adgang til stangfiske. Denne rettigheten kan ikke ekskluderes over tid, som beskrevet i høringsbrevet.

Sametinget mener at ordlyden i høringsutkastet § 5 annet ledd første punktum må tilsvare finnmarksloven § 28 annet ledd første punktum. Sametinget ser ingen grunn til at det tilføyes «alt», slik som foreslått i høringen. Dette kan skape unødig usikkerhet om departementets mulighet til å gå inn i mer privatrettslige reguleringer som ligger til Tanavassdragets fiskeforvaltning. Sametinget kan ikke uten videre følge departementets kommentarer til § 5 første ledd. De hevder at departementet her går inn i en tolkning av hva som må forstås som en ressursknapphetsbegrunnelse for å innskrenke andres adgang til fiske. At staten ved Tanaloven av 1888 har gitt seg selv en rett til å gi tillatelse til å drive stangfiske til andre enn fiskeberettigete, og ved egen forvaltning har gitt andre slik adgang er ikke det samme som at dette er en lokal sedvanerett. Sedvaneretten knyttes til de som bor i elvedalen og ikke til andre. Sametinget kan heller ikke se at rettstilstanden er slik at «andre» ikke kan ekskluderes fra fisket om ressursituasjonen skulle tilsi det. Sametinget er positiv til forslaget til § 5 tredje ledd, men mener det må fremgå av forarbeidene at samrådet mellom Tanavassdragets fiskeforvaltning og Sametinget skal skje i henhold til de konsultasjonsforpliktelser for staten som følger av folkeretten, og da særlig ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater artikkel 6.

Tana kommune mener at rettighetshaverne må konsulteres ved forhandlinger med Finland.

Tanavassdragets fiskeforvaltning anbefaler at ordlyden i høringsutkastet § 5 annet ledd første punktum tilsvare finnmarksloven § 28 annet ledd første punktum. Den foreslåtte ordlyden med mulighet for departementet til å foreta regulering av «alt» fiske kan forstås slik at det gis mulighet til å foreta privatrettslige reguleringer som er tillagt Tanavassdragets fiskeforvaltning. Videre uttales at det er viktig at merknadene til de enkelte bestemmelsene er presise og utfyllende, så langt det er mulig. I oppstartfasen av lokal forvaltning av Tanavassdraget, har Tanavassdragets fiskeforvaltning erfart hvor viktig merknadene til de enkelte bestemmelsene er. Med dette som bak-

grunn ønsker Tanavassdragets fiskeforvaltning at merknadene til § 5 utdypes, slik at omtale i lovforarbeidene inntar forarbeidene til Tanaforskriften der det er mulig. Tanavassdragets fiskeforvaltning mener formuleringen i høringsbrevet om at allmennheten ikke kan ekskluderes fra Tanavassdraget utvider det som følger av Tanaforskriften § 5, og at dette er uheldig. Det ønskes i stedet at allmennhetens adgang til fisket i Tana kan beskrives blant annet ved forskriftens tekst.

3.6.4 Departementets vurdering

Første ledd

Hjemmelen til å gi forskrift om andres adgang til stangfiske er nødvendig som hjemmel for Tanaforskriften § 5. Departementet presiserer at høringsutkastet § 5 første ledd er en videreføring av Tanaloven av 1888 § 1 annet ledd, og at forslaget til nytt første ledd ikke innebærer materielle endringer i forhold til Tanaloven av 1888 § 1 første ledd. Departementet mener det bør presiseres i ordlyden at det kan gis forskrift om adgang til stangfiske for «andre enn de som er nevnt i § 4 og § 5», slik at bestemmelsen blir klarere.

Annet ledd

Departementet er enig i at formuleringen «alt» i annet ledd første punktum kan skape unødig usikkerhet om departementets mulighet til å gå inn i mer privatrettslige reguleringer som ligger til Tanavassdragets fiskeforvaltning, og foreslår derfor at formuleringen «alt» tas ut av bestemmelsens annet ledd.

Departementet presiserer at Tanaloven er en rettighetslov, og at reguleringer i laksefisket skjer etter lakse- og innlandsfiskloven. Etter en nærmere vurdering mener departementet at tredje punktum derfor bør tas ut av lovforslaget, da setningen kan gi inntrykk av at reguleringer i laksefisket i Tana skjer med hjemmel i Tanaloven. Departementet viser for øvrig til at annet ledd er en videreføring av finnmarksloven § 28 annet ledd, hvor setningen i tredje punktum ikke står.

Tredje ledd

Departementet viser til at kommunene oppnevner fire medlemmer til Tanavassdragets fiskeforvaltning, og at de fiskeberettigete velger fem av medlemmene i Tanavassdragets fiskeforvaltning. Departementet mener det er naturlig at utarbei-

delsen av forskrifter og forhandlinger med Finland derfor skal skje i samråd kun med Sametinget og Tanavassdragets fiskeforvaltning.

Departementet tilrår på denne bakgrunn at bestemmelsen vedtas som følger:

«Departementet kan gi forskrift om adgang til stangfiske for andre enn de som er nevnt i §§ 4 og 5.

Departementet kan ved forskrift også gi nærmere regler om forvaltningen og utøvelsen av fisket. Forskriften skal legge til rette for en lokal, rettighetsbasert forvaltning av fiskeresursene i samsvar med overenskomster med Finland om fisket.

Utarbeidelsen av forskrifter og forhandlinger med Finland om fisket i lakseførende deler av Tanavassdraget skal skje i samråd med Tanavassdragets fiskeforvaltning og Sametinget.»

3.7 § 7 Straff

3.7.1 Gjeldende rett

Tanaloven av 1888 § 2 lyder som følger:

«Ulovlig fiskeri i vassdrag eller overtredelser av bestemmelser som er gitt i medhold av § 1, straffes med bøter.»

3.7.2 Høringsforslaget

I høringen ble det lagt til grunn at en tilsvarende straffehjemmel som Tanaloven av 1888 § 2 burde videreføres i den nye loven. I høringsforslaget var straffehjemmelen i Tanaloven av 1888 omarbeidet i tråd med lovteknikk for utforming av straffebestemmelser. Utkastet til ny straffebestemmelse var ikke ment å medføre materielle endringer i forhold til Tanaloven av 1888 § 2.

Høringsutkastet var som følger:

«Den som forsettlig eller uaktsomt krenker en annens fiskerett i henhold til §§ 3 eller 4, eller som overtrer bestemmelser gitt i forskrift etter § 6 første ledd, straffes med bøter.»

3.7.3 Høringsmerknader

Det er ikke kommet høringsmerknader til høringsutkastet til straffebestemmelse.

3.7.4 Departementets vurdering

Departementet legger til grunn at uberettiget fiske ikke nødvendigvis vil krenke en annens rett etter §§ 4 eller 5. Meningen med bestemmelsen er å omfatte både uberettiget fiske og tilfeller av sabotasje, nektelse, hindring eller fortrenghet av personer med lovlig fiskerett. Departementet mener derfor at bestemmelsen bør justeres, slik at det fremgår klart at også uberettiget fiske er omfattet.

Departementet tilrår på denne bakgrunn at følgende bestemmelse vedtas:

«Den som forsettlig eller uaktsomt utøver uberettiget fiske eller som krenker en annens fiskerett etter §§ 4 eller 5, straffes med bøter.»

4 Endringer i andre lover

4.1 Lov 23. juni 1888 om Retten til Fiskeri i Tanavassdraget i Finmarkens Amt

Ny Tanalov vil avløse og i stor grad videreføre Tanaloven av 1888. Som følge av dette oppheves Tanaloven av 1888.

4.2 Lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (finnmarksloven)

At rettighetene til fiske i Tanavassdraget skal videreføres ved egen Tanalov, gjør det nødvendig å foreta enkelte justeringer i finnmarksloven kapittel 4. Departementet foreslår at finnmarksloven § 28 endres slik at bestemmelsen kun gjelder fiske i Neidenvassdraget, og at det inntas en ny § 28a som henviser til Tanaloven når det gjelder fiskerettigheter i Tanavassdraget. Det er ikke kommet høringsmerknader til forslaget om endringer i finnmarksloven.

Departementet tilrår at finnmarksloven kapittel 4 endres som foreslått i det følgende:

Kapittel 4. Tana og Neiden

§ 28 Fisket i Neidenvassdraget

I *Neidenvassdraget* har lokalbefolkningen særskilte rettigheter til fiske på grunnlag av *alders* tids bruk og lokal sedvane.

Kongen kan ved forskrift gi nærmere regler om forvaltningen og utøvelsen av fisket. Forskriften skal legge til rette for en lokal, rettig-

hetsbasert forvaltning av fiskeressursene i samsvar med overenskomster med Finland om fisket i *Neidenvassdraget*.

Utarbeidelsen av forskrifter og forhandlinger med Finland om fisket i *Neidenvassdraget* skal skje i samråd med Sametinget, berørte kommuner og *de* som har særskilte rettigheter til fisket i *vassdraget*.

§ 28 a Fisket i Tanavassdraget

For fiskerettigheter i Tanavassdraget gjelder Tanaloven.

4.3 Lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v. (lakse- og innlandsfiskloven)

Forslaget til ny Tanalov gjør det også nødvendig å justere ordlyden i lakse- og innlandsfiskloven § 24, slik at denne henviser til Tanaloven. Det er ikke kommet høringsmerknader til forslaget om endringen i lakse- og innlandsfiskloven.

Departementet tilrår at lakse- og innlandsfiskloven § 24 endres som følger:

«Denne lov medfører ingen endringer i de særlige regler som gjelder for den lokale befolknings rett til fiske i Finnmark etter kgl. res. av 27. mai 1775 angående Jorddelingen i Finnmarken samt Boplades Udvisning og Skyldlægning *sammesteds*, finnmarksloven kapittel 4 og Tanaloven.»

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Lovforslaget kan ikke sies å få økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning. Forslaget innebærer at det opprinnelige utkastet om en bestemmelse i finnmarksloven § 28 som konkretiserte innholdet i fiskerettighetene i Tanavassdraget, som var foreslått i Prop. 86 L (2011–2012), i stedet videreføres i ny Tanalov, slik at Tanaloven av 1888 moderniseres i samsvar med dagens lovgivningsteknikk. I Prop. 86 L (2011–2012) ble det uttalt at de foreslåtte endringene i finnmarksloven ville ha svært begrensede eller ingen økonomiske og administrative konsekvenser. Det er kun foreslått mindre endringer i det foreliggende lovforslaget i forhold til det opprinnelige forslaget i Prop. 86 L (2011–2012), og dette endrer ikke de økonomiske og administrative konsekvensene.

6 Merknader til de enkelte bestemmelser

Til § 1 (lovens formål)

Paragraf 1 angir at lovens formål vil være å sikre de særskilte rettigheter lokalbefolkningen har til fiske på grunnlag av lov, alders tids bruk og lokal sedvane. Det vil være både den tradisjonelle retten laksebreveierne har til fiske med alle tillatte typer redskaper, og lokalbefolkningens rett til stangfiske som nå lovfestes.

Til § 2 (stedlig virkeområde)

Paragraf 2 om lovens stedlige virkeområde angir at loven gjelder for lakseførende deler av Tanavassdraget. Loven gjelder kun for de lakseførende deler av Tanavassdraget i Norge. Dette vil si norsk side av riksgrensestrekningen og de rent norske strekningene. Tanaforskriften bruker den samme formuleringen i sin virkeområdebestemmelse, men med presiseringen «i Norge». Det vises for øvrig til merknadene til Tanaforskriften § 1 i kongelig resolusjon 4. februar 2011 om forslag til forskrift om lokal forvaltning av fisk og fisket i Tanavassdraget.

Til § 3 (forholdet til folkeretten)

Paragrafen fastsetter at loven gjelder med de begrensninger som følger av ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater, og at loven skal anvendes i samsvar med folkerettens regler om urfolk og minoriteter og bestemmelser i overenskomster med Finland om fisket i Tanavassdraget. Tanaloven gjelder et område hvor folkerettens regler om urfolk og minoriteter vil kunne være relevante, og formålet med bestemmelsen er å sikre at loven blir anvendt i overensstemmelse med disse reglene.

Med folkerettens regler om urfolk og minoriteter siktes det først og fremst til FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter og ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater, men også til andre folkerettslige regler om urfolk og minoriteter som Norge er bundet av. Det samme gjelder folkerettslige regler som Norge vil ratifisere i fremtiden. Det vises for øvrig til omtalen av folkerettens regler om urfolk og minoriteter i Ot.prp. nr. 53 (2002–2003) punkt 5.

Til § 4 (fiskeberettigete)

Første ledd angir for det første hvilke kriterier som må være oppfylt for å kunne regnes som «fiskeberettigete» i Tanavassdraget. «Fiskeberettigete» anvendes som betegnelse på de som har laksebrev og dermed rett til å fiske med alle tillatte typer redskaper. For å være fiskeberettiget må vedkommende avle minst 2000 kg høy i året eller en tilsvarende mengde grovfôr av annet slag på grunn som vedkommende eier eller leier på åremål. Grunnen må ligge mindre enn to kilometer fra bredden av Tanavassdraget. Departementet presiserer at uttrykket «elvebredden» også omfatter sideelvene, og dette er årsaken til at sideelvene ikke nevnes særskilt i bestemmelsen. Videre må vedkommende bo på eller nær grunnen. Bosettingskravet innebærer at vedkommende person må være registrert i folkeregisteret som bosatt i det aktuelle området og at vedkommende faktisk bor der. Dette betyr for eksempel at flytting til området for sommersesongen ikke er tilstrekkelig for å kunne tilfredsstillende bosettingsvilkåret. Ordlyden «eller nær grunnen» åpner for at bosted i nær tilknytning til jordbrukseieendommen også kan gi grunnlag for fiskerett, dersom dette kan gi bedre utnyttelse av eiendommen som er grunnlaget for fiskeretten. Grunnlaget for fiskeretten kan også opprettholdes når særlige naturmessige forhold, som for eksempel flom eller ras, gjør det nødvendig å flytte fra en eiendom som tilfredsstillende vilkårene.

For det annet angir *første ledd* innholdet i fiskeretten. De fiskeberettigete har rett til å fiske etter alle fiskeslag og med alle tillatte fiskeredskaper i de lakseførende delene av Tanavassdraget. Retten etter denne bestemmelsen omfatter dermed både garn-, stengsels- og stangfiske. I dette ligger også en anerkjennelse av at det er de fiskeberettigete som har den prioriterte retten i vassdraget.

Annet ledd første punktum angir at fiskeretten etter første ledd ligger til ett medlem av husstanden. Det er med andre ord bare ett medlem i hver husstand som er fiskeberettiget. Det vil imidlertid være opp til husstanden å avgjøre hvilket av medlemmene som skal utøve fiskeretten til enhver tid.

Annet ledd annet punktum angir at dersom flere personer driver fiskeberettiget jordbruk i fellesskap på samme grunn, har bare én av dem rett til garnfiske. Presiseringen «på samme grunn» er tatt inn for å tydeliggjøre at i de tilfeller hvor personer som driver gårder sammen hver for seg oppfyller vilkårene i § 4, mister ikke disse sin opprinnelige fiskerett.

Til § 5 (rett til stangfiske)

Paragraf 5 fastslår at den delen av elvedalens befolkning som ikke er fiskeberettiget etter § 4, har rett til å fiske med stang eller håndsnøre fra land og båt i de lakseførende delene av Tanavassdraget mot løsning av fiskekort til lav pris. Bestemmelsen innebærer en lovfesting av lokal sedvanerett. Det har vært langvarig praksis for at retten til stangfiske har omfattet hele befolkningen innen dagens kommunegrenser for Tana og Karasjok kommuner og de som bor langs sideelvene til Tana i Kautokeino kommune. Dette er samme personkrets som etter tidligere praksis har hatt rett til fiskekort til lav pris, noe de fortsatt har rett til. Uttrykket «bor» skal forstås på samme måte som tilsvarende uttrykk i § 4. Dette vil si at bosettingskravet innebærer at vedkommende person må være registrert i folkeregisteret som bosatt i det aktuelle området og at vedkommende faktisk bor der. Flytting til området for sommerseongen er for eksempel ikke tilstrekkelig for å oppfylle bosettingsvilkåret.

Reindriftsutøvere som ikke er fast bosatt i de nevnte områdene vil etter *første ledd tredje punktum* ha samme rett som lokalbefolkningen når de driver reindrift i elvedistriktet.

Etter *annet ledd* må stangfiskeretten ikke utøves til fortrenghet for de fiskeberettigete etter § 4. Bestemmelsen er tatt inn for å synliggjøre at det er de fiskeberettigete som har den prioriterte retten i vassdraget.

Til § 6 (forskrifter og forhandlinger)

Paragraf 6 inntar i *første ledd* en forskriftshjemmel til å regulere adgang til stangfiske for andre enn de som er nevnt i §§ 4 og 5. En bestemmelse om andres adgang til fiske er også inntatt i Tanaforskriften.

Egentlige rettighetshavere er bare elvedalens befolkning, inndelt slik som det er enighet om, samt reindriftsutøvere når de driver reindrift i elvedistriktet. Alle andre har likevel på grunnlag av langvarig praksis adgang til stangfiske i vassdraget mot betaling av fiskekort, men slik at det ikke går ut over rettighetshavernes utøvelse av fisket. De fiskeberettigete jf. § 4 og lokalbefolkningen jf. § 5 har altså en *rett* til fiske, mens andre har en *adgang* til fiske i Tanavassdraget. Andre har ikke rett til fiskekort til lav pris slik lokalbefolkningen har etter Tanaforskriften §§ 9 jf. 4. En eventuell innskrenkning av fiskekortsalget skal først gjøres gjeldende for andre enn de som er nevnt i §§ 4 og 5.

Selv om andre enn de som er nevnt i §§ 4 og 5 ikke har fiskerett i vanlig forstand, har andres

adgang en viss faktisk beskyttelse i formuleringen i Tanaloven av 1888 § 1 annet ledd om salg av fiskekort, i bakgrunnen for denne ordning og i den praksis som har vært. Andre kan ikke utelukkes fra fiske i vassdraget, unntatt av hensyn til fiskebestandene eller av hensyn til lokalbefolkningens fiskerettigheter.

Bestemmelsens *annet ledd* viderefører regelen i finnmarksloven § 28 om hjemmel til å gi forskrift om forvaltningen og utøvelsen av fiske. Bestemmelsen gir hjemmel for Tanaforskriften.

Paragraf 6 *tredje ledd* videreføres også fra finnmarksloven § 28, men med den endring at «berørte kommuner» og «de som har særskilte rettigheter til fisket i disse vassdragene» tas ut. Samrådet med Tanavassdragets fiskeforvaltning og Sametinget skal skje i henhold til de konsultasjonsforpliktelser for staten som følger av folkeretten, og da særlig ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater artikkel 6.

Til § 7 (straff)

Bestemmelsen innfører en straffehjemmel, slik det også er i Tanaloven av 1888. Den som forsettlig eller uaktsomt utøver uberettiget fiske eller som krenker en annens fiskerett etter §§ 4 eller 5, straffes med bøter. Med uttrykket «uberettiget fiske» siktes det til utøvelse av fiske uten at vilkårene i §§ 4 eller 5 er oppfylt, eller overtredelse av bestemmelser gitt i forskrift etter § 6 første ledd. Med uttrykket «krenker en annens fiskerett» siktes det til tilfeller av for eksempel sabotasje, nektelse, hindring eller fortrenghet av personer med lovlig fiskerett. Slike tilfeller vil og kunne dekkes av bestemmelser i straffeloven. For å sikre at alle slike tilfeller fanges opp, ser departementet det som hensiktsmessig at dette omfattes av straffebestemmelsen i Tanaloven.

Til § 8 (ikrafttredelse)

Første ledd sier at loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Det fremgår av *annet ledd* at forskrifter gitt med hjemmel i finnmarksloven § 28 annet ledd og Tanaloven av 1888 fremdeles gjelder.

Til § 9 (endringer i andre lover)

At rettighetene til fiske i Tanavassdraget videreføres ved egen Tanalov, gjør det nødvendig å foreta enkelte justeringer i finnmarksloven kapittel 4 og lakse- og innlandsfiskeloven § 24. Bestemmelsen er ikke ment å medføre materielle endringer i gjeldende rett.

Lov om fiskeretten i Tanavassdraget (Tanaloven)

Klima- og miljødepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under
et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om
lov om fiskeretten i Tanavassdraget (Tanaloven).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om fiskeretten i Tanavassdraget (Tanaloven) i samsvar
med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om fiskeretten i Tanavassdraget (Tanaloven)

I

§ 1 *Lovens formål*

Lovens formål er å sikre de særskilte rettigheter lokalbefolkningen har til fiske i Tanavassdraget på grunnlag av lov, alders tids bruk og lokal sedvane.

§ 2 *Stedlig virkeområde*

Loven gjelder for lakseførende deler av Tanavassdraget.

§ 3 *Forholdet til folkeretten*

Loven gjelder med de begrensninger som følger av ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater. Loven skal anvendes i samsvar med folkerettens regler om urfolk og minoriteter og bestemmelser i overenskomster med Finland om fisket i Tanavassdraget.

§ 4 *Fiskeberettigete*

Den som avler minst 2000 kg høy i året eller tilsvarende mengde annet grovfôr på grunn som vedkommende eier eller leier på åremål og bor på eller i nærheten av, og som ligger mindre enn to kilometer fra elvebredden, har rett til å fiske etter alle fiskeslag og med alle tillatte fiskeredsaker i de lakseførende delene av Tanavassdraget.

Fiskeretten etter første ledd ligger til ett medlem av husstanden. Dersom flere personer driver fiskeberettiget jordbruk i fellesskap på samme grunn, har bare én av dem rett til garnfiske.

§ 5 *Rett til stangfiske*

Den som bor i Tana eller Karasjok kommuner har rett til å fiske med stang eller håndsnøre fra land og båt i de lakseførende delene av Tanavassdraget mot løsning av fiskekort til lav pris. Det samme gjelder for personer som bor langs lakseførende sideelver til Tana i Kautokeino kommune. Reindriftsutøvere som ikke bor

i disse områdene har rett til stangfiske når de driver reindrift i elvedistriktet.

Fiskerett etter første ledd må ikke utøves til fortrenghet for de fiskeberettigete etter § 4.

§ 6 *Forskrifter og forhandlinger*

Departementet kan gi forskrift om adgang til stangfiske for andre enn de som er nevnt i §§ 4 og 5.

Departementet kan ved forskrift også gi nærmere regler om forvaltningen og utøvelsen av fisket. Forskriften skal legge til rette for en lokal, rettighetsbasert forvaltning av fiskeresursene i samsvar med overenskomster med Finland om fisket.

Utarbeidelsen av forskrifter og forhandlinger med Finland om fisket i lakseførende deler av Tanavassdraget skal skje i samråd med Tanavassdragets fiskeforvaltning og Sametinget.

§ 7 *Straff*

Den som forsettlig eller uaktsomt utøver uberettiget fiske eller som krenker en annens fiskerett etter §§ 4 eller 5, straffes med bøter.

§ 8 *Ikraftsetting og overgangsbestemmelser*

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Forskrifter gitt med hjemmel i finnmarksloven § 28 annet ledd og lov 23. juni 1888 nr. 1 om Retten til Fiskeri i Tanavassdraget i Finmarkens Amt gjelder også etter at loven her har trådt i kraft.

§ 9 *Endringer i andre lover*

Fra den tid loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. Lov 23. juni 1888 nr. 1 om Retten til Fiskeri i Tanavassdraget i Finmarkens Amt oppheves.

2. I lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke skal kapittel 4 lyde:

Kapittel 4. Tana og Neiden**§ 28 Fisket i Neidenvassdraget**

I *Neidenvassdraget* har lokalbefolkningen særskilte rettigheter til fiske på grunnlag av *alders* tids bruk og lokal sedvane.

Kongen kan ved forskrift gi nærmere regler om forvaltningen og utøvelsen av fisket. Forskriften skal legge til rette for en lokal, rettighetsbasert forvaltning av fiskeressursene i samsvar med overenskomster med Finland om fisket i *Neidenvassdraget*.

Utarbeidelsen av forskrifter og forhandlinger med Finland om fisket i *Neidenvassdraget* skal skje i samråd med Sametinget, berørte kommuner og *de* som har særskilte rettigheter til fisket i *vassdraget*.

§ 28 a Fisket i Tanavassdraget

For fiskerettigheter i Tanavassdraget gjelder Tanaloven.

3. I lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v. skal § 24 lyde:

§ 24 Særlige rettigheter i Finnmark

Denne lov medfører ingen endringer i de særlige regler som gjelder for den lokale befolknings rett til fiske i Finnmark etter kgl. res. av 27. mai 1775 angående Jorddelingen i Finnmarken samt Bopladses Udvisning og Skyldlægning *sammesteds, finnmarksloven kapittel 4 og Tanaloven.*

